

**ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА
ТЕХНОЛОГІЙ
ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ, ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРАВА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ І ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, МАРКЕТИНГУ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ
ПОТЕНЦІАЛ І
РОЗВИТОК
ПІДПРИЄМСТВ
ТРАНСПОРТУ**

Затверджено:

Протокол засідання кафедри
економіки, маркетингу та бізнес-
адміністрування
№ 1 від 29 серпня 2023 р.
Зав. кафедри ЕМБА

Вікторія ЯНОВСЬКА

Викладач	Устіловська Анастасія Сергіївна Доктор філософії з економіки, доцент	
Посилання профіль викладача на сайті ДУІТ	http://surl.li/fruxc	
E-mail	ustilovskaya.an@ukr.net	
Факультет, Кафедра	Факультет Управління і технологій/ Кафедра економіки, маркетингу та бізнес-адміністрування м. Київ, вул. Івана Огієнка, 19, каб. 904 телефон: +38-095-837-60-12	
Консультації	Кожний вівторок та п'ятниця з 14 ⁰⁰ до 15 ⁰⁰ м. Київ, вул. Івана Огієнка, 19, каб. 904 або за ZOOM посиланням http://surl.li/fruyv	
Офіційна назва освітньої програми	ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ	
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)	
Галузь знань, спеціальність	07 «Управління та адміністрування» 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	
Статус дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Цикл дисциплін професійної підготовки, вибіркова	

Курс/ Семестр викладання	4/8
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS / 90 загальна кількість годин
Види та кількість аудиторних занять, денна/ заочна	Лекції – 16 години/ 8 годин Практичні заняття – 14 годин / 4 години
Форма контролю	Залік
Локація та матеріально- технічне забезпечення	Аудиторія згідно з розкладом. Мультимедійний проєктор, мережа Internet.
Мова викладання	Українська
Мета вивчення дисципліни	Оволодіння базовими знаннями про сутність і склад потенціалу підприємств транспорту, методологічні і організаційно-економічні основи формування і територіального розміщення потенціалу підприємств з урахуванням галузевих особливостей виробництва, методи оцінки складових потенціалу підприємства з урахуванням можливості їх ефективного використання, сукупність складових потенціалу підприємства як інтегрованої системи.
Інтегральна компетентність	Здатність розв’язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях. 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
Спеціальні (фахові) компетентності	3. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб’єктів ринкових відносин. 11. Здатність вирішувати практичні проблеми та спеціалізовані задачі у сфері транспортного підприємництва в умовах швидкої зміни сучасного бізнес-середовища.
Програмні результати навчання	2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності. 12. Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур. 19. Застосовувати знання й уміння для забезпечення ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур з урахуванням ринкової кон’юнктури і діючих правових норм. 21. Враховувати специфіку транспортного підприємництва в умовах швидкої зміни сучасного бізнес-середовища.

ЧОМУ ВАЖЛИВИЙ КУРС:

Вивчення дисципліни «Потенціал і розвиток підприємств транспорту» передбачає оволодіння необхідними знаннями щодо формування потенціалу підприємств; вивчення інструментарію та концептуальних основ проведення оцінки потенціалу підприємств; дослідження джерел формування потенціалу та методичних підходів до прогнозування його розвитку; стратегічний аналіз конкурентоспроможності потенціалу підприємств; набуття практичних вмінь проведення оцінки вартості потенціалу підприємств та визначення ефективності його використання; визначення резервів розвитку підприємства та розробка заходів щодо підвищення рівня його потенціалу.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Модуль 1. Методика формування та оцінки потенціалу підприємств транспорту

Тема 1. Сутнісна характеристика потенціалу підприємств транспорту

Сутнісно-змістова еволюція терміна «потенціал». Загальна характеристика потенціалу підприємства. Структура потенціалу підприємства. Інноваційний потенціал. Виробничий потенціал. Фінансовий потенціал. Потенціал відтворення. Науково-технічний потенціал. Управлінський потенціал. Маркетинговий потенціал. Трудовий потенціал. Інфраструктурний потенціал. Інформаційний потенціал. Графоаналітична модель потенціалу підприємства. Алгоритм графоаналітичного методу оцінки потенціалу підприємства «Квадрат потенціалу».

Тема 2. Формування потенціалу підприємств транспорту

Теоретичні основи формування потенціалу як інтегрованої економічної системи. Постулати формування потенціалу підприємства. Методичні основи формування потенціалу підприємств. Методика вартісної оцінки розміру складових елементів потенціалу. Ефект синергії й оптимізація структури потенціалу підприємства. Сучасні тенденції та особливості формування потенціалу підприємства залежно від специфіки підприємницької діяльності.

Тема 3. Конкурентоспроможність потенціалу підприємств транспорту

Конкурентоспроможність потенціалу підприємства та її рівні. Методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства. Теорія конкурентних переваг М. Портера. Аналіз конкурентоспроможності фірм Ж-Ж. Ламбена. SWOT – аналіз. Модель аналізу Мак-Кінсі 7 S. Метод вивчення профілю об'єкта. Аналіз конкурентоспроможності за системою 111-555. Методика Ансофа щодо КСФ. Методика Градова щодо детермінантів «національного ромбу». Метод порівнянь. Метод рангів. STEP – аналіз. SPACE – аналіз. GAP – аналіз. LOTS – аналіз. PIMS – аналіз. Прикладні моделі оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства. Метод експертних оцінок. Метод набору конкурентоспроможних елементів. Індикаторний метод оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства за економічними і соціальними стандартами.

Тема 4. Теоретичні основи оцінки потенціалу підприємств транспорту

Оцінка потенціалу підприємства: основні цілі та сфери застосування. Поняття вартості та її модифікації. Ліквідаційна вартість. Заставна вартість. Страхова вартість. Орендна вартість. Балансова вартість. інвестиційна вартість. Податкова вартість. Вартість заміщення. Вартість відтворення. Залишкова вартість заміщення. Утилізаційна вартість. Скрапова вартість. Митна вартість. Справедлива вартість. Принципи та основні етапи оцінки потенціалу підприємства.

Тема 5. Методичні підходи до оцінки потенціалу підприємства транспорту

Методологія визначення вартості потенціалу підприємства. Витратний, порівняльний та результативний методи. Витратна концепція оцінки потенціалу підприємства. Порівняльний підхід до оцінки потенціалу підприємства. Результатна оцінка потенціалу підприємства. Метод дисконтування. Економічна сутність шести функцій грошової одиниці. Методи капіталізації. Коефіцієнти капіталізації відповідно до окремих груп інвестицій. Порівняльна характеристика різних методологій оцінки потенціалу підприємства. Переваги та недоліки різних методологій оцінки потенціалу підприємства.

Модуль 2. Методологія оцінки ефективності складових потенціалу підприємства та визначення резервів розвитку підприємства та його потенціалу

Тема 6. Оцінка вартості земельної ділянки, будівель і споруд.

Теоретичні аспекти визнання земельних ділянок та об'єктів нерухомості складовими потенціалу підприємства. Поліпшення земельної ділянки. Нерухомість. Цілісний архітектурний комплекс. Будівлі та споруди. Експертна грошова оцінка земельних ділянок. Особливості оцінки земельних ділянок в Україні. Методичні основи оцінки вартості земельних ділянок. Оцінка вартості будівель і споруд. Витратний і порівняльний підходи.

Тема 7. Оцінка ринкової вартості машин та обладнання.

Об'єкт, цілі та особливості оцінки машин та обладнання. обставин й умов, які спричиняють необхідність проведення оцінки машин та обладнання. Обставини та умови, які спричиняють необхідність проведення оцінки машин та обладнання. Витратний підхід. Порівняльний підхід. Доходний підхід. Класифікація й ідентифікація машин та обладнання. Вплив зносу на вартість машин та обладнання. Порядок дій при розрахунку вартості машин і обладнання. Шкала для визначення фізичного зносу машин і обладнання. Методичні особливості оцінки машин та обладнання.

Тема 8. Нематеріальні активи підприємства і методи їх оцінювання.

Теоретичні аспекти аналізу нематеріальних ресурсів підприємства. Основні ознаки нематеріальних активів. Класифікація, облік та аналіз нематеріальних активів ведеться щодо кожного об'єкта за такими групами. Основні ситуації, в яких облік та оцінка вартості нематеріальних активів є необхідними. Роль, значення та характер участі нематеріальних активів у господарській діяльності підприємства. Метод надлишкового прибутку. Метод реальних ліцензійних платежів. метод переваги в ціні. метод виграшу в собівартості. метод переваги в обсязі реалізації. Метод вихідних витрат. Метод відновлювальної вартості. Метод вартості заміщення. Порівняльний (ринковий) підхід. Методологія оцінки нематеріальних активів підприємства. Особливості оцінки окремих видів нематеріальних активів підприємства.

Тема 9. Трудовий потенціал підприємства та його оцінка.

Сутність та аналітична характеристика кадрового потенціалу підприємства Роль і значення трудового потенціалу в економічних відносинах. Цілі вартісної оцінки кадрового потенціалу. Методологія оцінки трудового потенціалу підприємства. Методики оцінки трудового потенціалу підприємства. Ефективність використання кадрового потенціалу.

Тема 10. Оцінювання вартості бізнесу.

Особливості методів оцінки вартості бізнесу. Методи витратного підходу до оцінки вартості бізнесу. Методи результатного підходу до оцінки вартості бізнесу. Методи оцінки вартості бізнесу, що базуються на порівняльному підході.

Практичні заняття курсу передбачають виконання практичних задач, ситуаційних, тестових та інших завдань, опитування та дискусії за темами, короткі виступи та презентації з тематики дисципліни.

ОЦІНЮВАННЯ

Форми поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль – 100 балів
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру.	

Відвідування лекцій:

За відвідування кожної лекції нараховується 1 бал (до 10 балів).

Практичні заняття:

Оцінюються за активністю здобувачів освіти на заняттях, виконанням практичних та ситуаційних завдань, відповідями на тестові питання, доповідями та ступенем залученості у дискусії. Максимальна сума становить 13 балів за змістовний модуль.

Самостійна робота

Написання та захист реферату (тематика погоджується із викладачем курсу) у вигляді доповіді та/або презентації оцінюються у 7,5 балів (максимум 13 балів за змістовний модуль).

Студент отримує підсумкову оцінку за результатами поточного контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент, становить 100.

Додаткові бали до поточного контролю здобувач освіти може отримати, пройшовши навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах предмету вивчення дисципліни та пройшовши процедуру визнання згідно [Положення про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти ДУІТ](#).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	---	--	---

«Відмінно» - А (90-100 балів) – виставляється студенту, який глибоко та міцно засвоїв матеріал, відмінно справляється з задачами та питаннями, показує знайомство з фаховою літературою, володіє різносторонніми навичками та прийомами виконання практичних завдань, вміє добре орієнтуватись у виробничих ситуаціях.

«Добре» - ВС (74-89 балів) – виставляється студенту, який твердо знає програмний матеріал, правильно застосовує теоретичні знання при рішенні практичних завдань, володіє необхідними навичками та прийомами їх виконання.

«Задовільно» - DE (64-73 балів) – виставляється студенту, який має знання тільки основного матеріалу, але не засвоїв його деталей, допускає неточності, неправильне тлумачення окремих елементів завдання та відчуває труднощі при виконанні практичних завдань.

«Незадовільно» - FX (35-59 балів) - виставляється студенту, який дає необґрунтовані відповіді на запитання, допускає суттєві помилки у використанні понятійного апарату. Не простежується логічність та послідовність думки. Формулювання хаотичні та не усвідомлені.

«Незадовільно» - F (1-34 балів) - виставляється студенту, який не засвоїв зміст дисципліни, вміння та навички не набуті.

ІНФОРМАЦІЙНО- МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичне забезпечення:

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Конспект лекцій.
3. Посилання на Google Classroom: «Потенціал і розвиток підприємства» (<https://classroom.google.com/c/NjI5ODA4Nzc2OTQz>)
4. [Електронні ресурси бібліотеки ДУІТ.](#)

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Kniaz, S., Heorhiadi, N., Sai, L., Shchebel, A., Moroz, S., Kalashnyk, O., Spitsyna, A., Kyrychenko, O., Vilhutska, R., Peredalo, K., Myskiv, I., & Shayner, H. (2020). Potential Management of The Enterprise from The Position of Functional Approach. Proceedings of the 36th International Business Information Management Association (IBIMA), 4-5 November 2020, Granada, Spain, pp. 7202–7211.
2. Elgar, E. (2002). The Economics of Business Enterprise. An Introduction to Economic rganisationand the Theory ofthe Firm. International student edition. Cheltenham,UK, Northampton, MA, USA, 575 p.
3. Laszlo, C., Sorum, J., Brown, R. Ehrenfeld, J., Gorham, M., Barros, I., Robson, L., Saillant, R., Sherman, D. & Werder, P. (2014) Flourishing Enterprise: The New Spirit of Business, 240 p.
3. Федонін О.С., Репіна І.М., Олексюк О.І. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2016. 316 с.
4. Кузнєцова Т.В., Красовська Ю.В., Подлевська О.М. Управління потенціалом підприємства: навч. посібник. Рівне: НУВГП, 2017. 196 с.
5. Маматова Л.Ш., Корнюк В.В. Теоретичні аспекти оціни економічного потенціалу підприємства. *Reporter of the priazovskyi state technical university*. 2019. №37. С. 115–120.
6. Ажаман А.І., Жидков О.І. Сутність та структура економічного потенціалу

підприємства. *Економіка та держава*. 2018. № 4. С. 22–25.

7. Жук Є.О. Управління виробничим потенціалом підприємства. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2016. №5. С. 101–106.

8. Куліш Г.П., Чепка В.В. Фінансовий потенціал підприємства та його роль в умовах нестабільності економіки. *Статистика України*. 2017. №1. С. 29–35.

9. Ареф'єва О.В., Мізюк С.Г., Ращепкін М.Д. Особливості формування економічного потенціалу підприємств із позиції економічної безпеки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 22. Ч. 1.

10. Бондар А.І., Марченко В.М. Методичний підхід до оцінювання фінансового потенціалу підприємства. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2017. Вип. 20. С. 142–149.

11. Єпіфанова Ю.І., Бардадин О.А. Сутність інвестиційного потенціалу підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 14. С. 39–42.

12. Маркіна І.А., Більовська О.О., Ганженко Д.О. Методологічні засади потенціалу підприємства та його структуризація. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2017. Вип. 4 (68). С. 108–119.

Додаткова інформація

Детальнішу інформацію щодо методів навчання, форм оцінювання, самостійної роботи та повного списку літератури наведено у Робочій програмі навчальної дисципліни.

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів ДУІТ:

[Кодекс академічної доброчесності Державного університету інфраструктури та технологій](#)

[Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у Державному університеті та технологій](#)

[Положення про Комісію з академічної доброчесності у ДУІТ та Комісію з етики та управління конфліктами у сфері академічної доброчесності у ДУІТ](#)

Порушення [Кодексу академічної доброчесності ДУІТ](#) є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним.

Списування під час контрольних заходів заборонені.

Усі письмові роботи, виконані в електронному вигляді (реферати), перевіряються на наявність плагіату згідно з [Положенням про порядок перевірки навчальних, кваліфікаційних, науково-методичних наукових та інших робіт на наявність ознак академічного плагіату у ДУІТ](#). У випадках виявлення порушення – реагування відповідно до [Кодексу академічної доброчесності ДУІТ](#).

Щодо відвідування

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний графік тощо) навчання може відбуватися в онлайн (або змішаній) формі за погодженням із деканом факультету.

Неформальна освіта

Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «[Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти ДУІТ](#)».

Розробник:
Доктор філософії, доцент
доцент кафедри ЕМБА

Анастасія УСТІЛОВСЬКА